

PARFORCE OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN

Du sidder her med et lille stykke UNESCO verdensarv fra Nationalpark Kongernes Nordsjælland og Parforcejagtlandskabet. På de kommende sider kan du læse hvad det indebærer og hvordan du kan bruge det i din undervisning.

I forløbet skal eleverne tage stilling til:

- 1) Hvad er UNESCO verdensarv?
- 2) Hvad vil det sige at have enestående universel værdi?
- 3) Hvorfor er parforcejagtlandskabet, udnævnt som UNESCO verdensarv?

Forløbet kan deles op i to dele, eller gennemføres som en samlet lektion. Forløbet kan enten gennemføres hjemme i klasselokalet eller udenfor.

Forløbet opfylder følgende læringsmål

Biologi, 8. - 10. klasse

Eleven skal perspektivere biologi til omverden og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse. Emner :Anvendelse af naturgrundlaget.

Geografi, 8.-10. klasse

Perspektivering: Eleven kan perspektivere geografi til omverdenen og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse Emner: Globalisering

Naturfag 8.-10. klasse:

Perspektivering. Eleven kan perspektivere naturfag til omverden og relatere indholdet i faget til udvikling af naturvidenskabelig erkendelse. Emner: Natur, Naturgrundlag og levevilkår.

- Tid: 1-2 lektioner.
- Klassetrin: 8-10. klasse.
- Materialer: Udprint af de 10 kriterier.
- Forløbet kan med fordel sammenkobles med forløbet ”Hvad betyder en arv?”.

PARFORCE OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN - BAGGRUNDSMATERIALE

For at et sted kan optages på UNESCO's verdensarv liste, skal man kunne bevise at stedet har bevaringsstatus og det er af "Enestående Universel Værdi".

UNESCO har opstillet ti kriterier for verdensarv, hvor steder skal kunne leve op til minimum ét af de ti, og gerne flere. De ti krav for udpegning finder du i filen "UNESCO, krav for udpegning". Udover at stedet skal leve op til mindst ét af de ti kriterier skal det også være beskyttet, forvaltet fornuftigt og have en god bevaringsstatus.

Hvad betyder det når man siger "Enestående Universel Værdi" og god bevaringsstatus

I Nationalpark Kongernes Nordsjælland ligger der to steder, der er udpeget som UNESCOs verdensarv, henholdsvis Kronborg og Parforcejagtlandskabet. Stederne er udpeget fordi de har en enestående værdi som arv for hele menneskeheden på internationalt niveau.

Formålet med at udpege steder som UNESCO verdensarv er at beskytte natur- og kultursteder af "enestående universel værdi" for verdens befolkningen, samt bevarelse af områderne for fremtidige generatioer. Verdensarven tilhører alle mennesker og begrebet er det samme hele kloden rundt.

Begrebet "Enestående Universel Værdi" er væsentlig for forståelsen for hvad der ligger bag ved en udpegning som verdensarvsområde.

Enestående, henviser til områdets unikke særegenhed.

Universel, betyder at området har betydning globalt, ikke kun regionalt eller nationalt.

Værdi, definerer området værdi og klassificerer dets betydning på baggrund af klare standarder. herunder kravet til integritet.

Bevaringsstatus går ud på at stedet skal være autentisk og være i god stand.

Det betyder at bygninger, stier og steder generelt skal være i god stand og forholdsvis intakte. Derudover skal stedet stadig indeholde det særegne træk, der giver den enestående universel værdi og have en vis størrelse som sikrer en fuldstændig repræsentation af det der gør området til unik verdensarv.

Det er staten, der indstiller et landskab, en bygning eller et naturområde til UNESCOs verdensarvsliste. I indstillingen skal det blandt andet forklares, hvordan staten vil sikre at verdensarvsområdet beskyttes og forvaltes, så den enestående universelle værdi ikke går tabt. En optagelse på UNESCOs verdensarvsliste er derfor også en forpligtigelse til, at staten og de lokale myndigheder vil passe på verdensarven og sikre den for fremtiden.

PARFORCE OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN - BAGGRUNDSMATERIALE

Hvorfor er Parforcejagtslandskab på UNESCOs verdensarvsliste?”

Parforcejagtslandskabet i Nordsjælland består af Gribskov, Store Dyrehave og Jægersborg Dyrehave og Hegn. De tre skove udgør et unikt kulturlandskab, der fortæller om kong Christian den 5.’s enorme magt og hans behov for at demonstrere den ved at kontrollere naturen.

Christian d. 5 tæmmede den vilde, ufremkommelige nordsjællandske natur ved at etablere et avanceret system af jagtveje, der blev udarbejdet ved hjælp af tidens ypperste matematiske videnskaber. Jagtvejene gjorde det muligt at drive parforcejagt. En med nutidens øjne bestialsk jagtform, men i 1600-tallet var det højeste mode. Ikke kun i Danmark, men i hele Europa.

For Christian d. 5. handlede det om selviscenesættelse. Han ville vise, at han var en magtfuld konge, der herskede over både mennesker, dyr og natur. De mange veje var et enormt anlægsarbejde, der demonstrerede både fornem ingeniørkunst og – ikke mindst – kongens magt og rigdom.

Under parforcejagten spillede kongen hovedrollen. Det var kongen, der indbød til jagten, hvor beredne jægere med hunde forfulgte en udvalgt kronhjort i timevis. Og det var kongen, der gjorde en ende på dyrets liv, når han afsluttede forfølgelsen ved at stikke et spyd eller kort sværd, kaldet en hirschfænger, i dyrets hjerte.

Parforcejagtslandskabet i de nordsjællandske skove er derfor et enestående og autentisk eksempel på udvekslingen af og udviklingen i de europæiske værdier indenfor barokinspireret landskabs arkitektur i 1600-tallet. Jagtvejene, som danner kernen i Parforcejagtslandskabet, fortæller om denne udvikling og om hvordan kontinentets enevældige herskere demonstrerede deres magt ved at kontrollere naturen.

Parforcejagten blev afskaffet i 1777. Tilbage står det enestående og velbevarede jagtslandskab, hvis unikke kendetegn er de lange, lige jagtveje og symmetriske vejstjerner.

PARFORCE OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN - BAGGRUNDSMATERIALE

Udpegningsgrundlag for Parforcejagtlandskabet som UNESCO verdensarvsområde

UNESCO udpeger verdensarv ud fra om stedet har “Enestående Universel Værdi”, har en god bevaringsstatus og hvorvidt det opfylder mindst ét af de ti kriterier. De ti kriterier kan du se i filen “UNESCO, krav for udpegning” .

Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er et enestående eksempel på, hvordan udvekslingen af barokkens værdier i Europa påvirkede udviklingen indenfor landskabsdesign i det 17. og 18. århundrede. Området lever derfor op til kriterie 2; Det skal vise et vigtigt samspil mellem menneskelige værdier, i en periode eller inden for et kulturelt område i verden, i forbindelse med udviklingen i arkitektur eller teknologi, monumental kunst, byplanlægning eller landskabsudformning.

Parforcejagtlandskabet i Nordsjælland er et enestående eksempel på et kulturlandskab, der er skabt som et magtsymbol af den enevældige konge i slutningen af det 17. århundrede. Området lever derfor op til kriterie 4; Det skal være et særligt eksempel på en bestemt typebygning, arkitektonisk eller teknologisk samhørighed eller et landskab, som illustrerer et eller flere betydningsfulde stadier i menneskets historie.

Bevaringsstatus og Enestående Universiel Værdi

Sidst lever Parforcejagtlandskabet op til kravet om god bevaringsstatus. Hele Parforcejagtlandskabet er i god stand, har det særegne træk i form af landskabsarkitekturen og dækker over så stort et areal at man kan få et indblik i den tidligere brug af området.

Det indeholder derfor alle de nødvendige kulturkarakteristika, som er nødvendige for at kunne være en del af verdensarven.

Parforce jagtlandskabet er stort nok til at omfatte ”enestående væsentlige universelle værdier”.

Parforce jagtlandskabet bliver ved med at være levedygtigt og i god stand. Parforce jagtlandskabet har en god bevaringsstatus.

Læs mere

Du kan læse mere om de danske verdensarvsområder på UNESCO´s hjemmeside, klik [her](#)

Du kan læse mere på Parforcejagtlandskabet hjemmeside, klik [her](#)

PARFORCE OG VERDENSARVEN

TIL LÆREREN – FORLØBET

1 – HVAD ER EN VERDENSARV

Introducer eleverne til UNESCO verdensarv og hvad det betyder.

- Kender de nogle af de udpegede steder i verden?
- Har de besøgt dem?
- Hvad har vi af verdensarvsområder i Danmark?

2 – UNESCO UDPEGNINGSGRUNDLAG

Introducer eleverne til begreberne Enestående Universel Værdi, God bevaringsstatus og de ti kriterier

- Del dem op i grupper og bed dem definere hvad de tre ord ”Enestående, Universel og Værdi” dækker over.
- Hav derefter en snak om hvordan de passer med udpegelse af de områder, der er kommet op i spørgsmål 1

3 – PARFORCEJAGTLANDSKAB

På baggrund af 1 og 2 skal i nu tage stilling til hvorfor parforcejagtslandskabet er udpeget som en verdensarv

- Print på forhånd de ti kriterier og læg dem på en række
- Del klassen op i grupper (3-4 pr. gruppe) og lad dem gå rundt og kigge på de forskellige kriterier. Bed hver gruppe beslutte sig for de kriterier som de mener passer til Kronborg.
- Gennemgå kriterierne og hør eleverne argumentation.

OVERBLIK

- **Tid: 1-2 lektioner.**
- **Klassetrin: 8-10. klasse.**
- **Materialer: udprint af de 10 kriterier**
- **Forløbet kan med fordel sammenkobles med forløbet ”Hvad er en arv?”.**